

HANDLINGSPLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ på Bøler skole

(Oppdatert 01.08.17)

Skolens hovedmålsetting

Bøler skole er tilsluttet "Connect – Osloprogrammet". Connect – programmet har som målsetting å skape et trygt og forutsigbart lærings- og skolemiljø, som fremmer trivsel, tilhørighet, mestring og læring. Bøler skoles handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø er basert på tiltak som skal være forebyggende og virke målrettet slik at alle barn på Bøler skole opplever et trygt læringsmiljø preget av varme, inkludering og positivitet.

Skolens systematiske arbeid skal inneholde rutiner som fanger opp hvordan elevene er sammen med hverandre og hvordan de har det på skolen, faglig og sosialt.

§ 9 A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Et trygt og godt skolemiljø omfatter frihet fra krenkelser, men er også mer enn dette. Elevene skal ha et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, jf. § 9A-3 (1)

- Skolen skal ved forebyggende tiltak forhindre at elever blir utsatt for krenkende atferd eller mobbing.
- Skolens rutiner skal avdekke hvis mobbing foregår.
- Skolen skal følge opp mobber og mobbeoffer inntil mobbingen opphører helt.
- Skolens rutiner skal sikre en god dokumentasjon og best mulig samarbeid med foresatte.

Definisjon av mobbing og krenkende adferd

Med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og/eller fysisk vold rettet mot et offer, utført av enkeltpersoner eller grupper.

Mobbing forutsetter et ujevnt styrkeforhold og/eller aldersforskjell mellom offer og plager, og at episodene gjentas over tid.

(Roland og Vaaland 2003)

Eksempler på hva mobbing og krenkende atferd kan vær

- Eleven blir gjentatte ganger ertet, kalt stygge ting, får nedsettende klengenavn, blir hånet, ydmyket, latterliggjort, skremt, nedverdiget, truet, gitt ordre, herset med, undertrykket eller lignende

- Eleven blir ledd av på en uvennlig og spottende måte
- Eleven er ofte alene og deltar ikke i noe fellesskap i friminuttene
- Eleven har ingen venn i elevgruppen
- Eleven utsettes for krenkende / nedsettende atferd fra ansatte

Eksempler på skjult mobbing

- Det sendes øyekast, lages grimaser og / eller gester
- Baksnakking
- Manipulasjon gjennom venner
- Det kommer stadige meldinger om at et barn blir utsatt for sårende bemerkninger
- Utestenging fra fellesskapet
- Eleven får ingen invitasjon til å delta verken i lek eller idrett
- Ingen snakker med eleven som systematisk blir oversett
- Nett- eller mobil-mobbing
- Nedsettende kommentarer / meldinger på nett / mobil
- Utestenging fra felles digitale arenaer

Mulige tegn på at et barn blir mobbet

- Kommer hjem med ødelagte eller istykkerrevne klær, ødelagte bøker, ødelagt ransel eller annet utstyr
- Har blåmerker, skader kutt og skrammer uten noen troverdig forklaring på hvordan de har oppstått
- Tar ikke med seg venner hjem og er sjelden hjemme hos skolekamerater eller på lekeplasser. Barnet isolerer seg
- Virker redd eller har motvilje mot å gå på skolen
- Skoleprestasjonene går ned
- Barnet begynner selv å plage andre
- Barnet knytter seg uvanlig sterkt til substitutter som for eksempel kosedyr
- Har ofte dårlig appetitt, gjentatt hodepine og eller vondt i magen
- Har negativt selvbilde, er ulykkelig og viser vedvarende tristhet

Tegnene kan ha helt andre årsaker enn mobbing, men vær obs. hvis du ser flere av disse endringene hos ditt barn / en elev.

Kilde: Mobbing, Håndbok for foreldre av Erling Roland (professor ved senter for adferdsforskning)

Ny 15.02.17:

Oslo kommunes tiltaksplan for et trygt psykososialt miljø for barn og unge i Oslo

Oslo kommune har satt arbeidet for et trygt psykososialt miljø i fokus på alle skoler. I dette ligger det at skolene i Oslo har en utvidet *aktivitetsplikt* knyttet til å være i tett dialog med elever for å avdekke mulig mobbing og krenkende atferd så raskt som mulig. Det skal også være utarbeidet rutiner for hvordan inspeksjonen i friminutter skal foregå, og det skal settes fokus på avdekking av områder hvor

mobbing og krenkende atferd kan foregå. Det skal utarbeides rutiner hvor skjerpet aktivitetsplikt inngår for alle ansatte.

Ny 01.08.17:

§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

1. Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.
2. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.
3. Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.
4. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.
5. Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.
6. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå
  1. kva problem tiltaka skal løyse
  2. kva tiltak skolen har planlagt
  3. når tiltaka skal gjennomførast
  4. kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
  5. når tiltaka skal evaluerast.
7. Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.»

Punkt 6 og 7 beskriver skolens dokumentasjonsplikt. Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Dersom en elev eller forelder ber om tiltak som vedkommer det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkende adferd som mobbing, diskriminering, vold eller rasisme, skal skolen snarest mulig behandle saken (senest etter fem virkedager). Når det skal gjøres tiltak i en sak, skal skolen lage en skriftlig plan.

Skolens adgang til å fatte 9a-3 enkeltvedtak (om det psykososiale miljøet) bortfaller, men dagens handlingsplikt består.

Aktivitetsplikten består av fem delplikter:

- følge med
- gripe inn
- varsle rektor
- undersøke all mistanke og kjennskap
- sette inn tiltak – helt til eleven har det trygt og godt

Dersom tiltakene ikke har oppnådd formålet, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltaksperioden skal forlenges eller om det skal settes inn flere eller andre tiltak.

Hvor og når gjelder aktivitetsplikten?

Aktivitetsplikten etter § 9A-4 gjelder på skoleområdet og der undervisning/aktiviteter knyttet til skolen, AKS/SFO eller leksehjelpen foregår.

De som arbeider på skolen, har normalt ingen plikt til å følge med på at elevene har det trygt og godt på skoleveien, og har ikke samme mulighet eller plikt til å gripe inn. jf. § 9A-4 (1).

§ 9 A-5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Det er nedfelt en egen regel om skjerpet aktivitetsplikt i saker der en som arbeider på skolen, krenker elever. Skjerpelsen innebærer at en som arbeider på skolen, som mistenker eller kjenner til at en annen som arbeider på skolen, krenker en elev, straks skal varsle rektor som igjen skal varsle skoleeier. Dersom det er en i skoleledelsen som krenker en elev, skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke eller kjennskap til krenkingen. Denne type saker skal undersøkes straks, og tiltak skal settes inn umiddelbart

Forebyggende arbeid

Tiltak for et trygt og godt skolemiljø på klassenivå	Tidspunkt	Ansvar
<u>Alle har en psykisk helse</u> Programmet er tilpasset elevene på ungdomstrinnet og er lagt opp som et prosjektarbeid med opp til tre dagers varighet på hvert trinn. Programmet er utviklet av Rådet for psykisk helse.	Oktober	Lærere på trinnet og sosiallærer / rådgiver
<u>Drømmeskolen</u> Drømmeskolen er et helsefremmende og skoleomfattende program som har som mål å skape et godt psykososialt læringsmiljø. Programmet fokuserer på elevenes tilhørighet, delaktighet og motivasjon. Drømmeskolen består av praktiske tiltak og verktøy som skal virke sammen, forsterke hverandre og skape kontinuitet og rammer for skolens helhetlige arbeid med læringsmiljøet.	Gjennom hele skoleåret	Ledelse/rådgiver/ ressurslærer/ ressurselever
Dialog med elevene om hvordan hverdagen er for den enkelte og i klassen. Det skal i denne klassedialogen fokuseres på hendelser og utfordringer, og primært ikke navn. Det erlike viktig å snakke om positive aktiviteter / handlinger som aktuelle utfordringer i denne dialogen. Enkelthendelser rapporteres til	Ukentlig	Kontaktlærer / i dialog med nærmeste leder

nærmeste leder / sosiallærer for videre oppfølging		
Elevundersøkelser på klassenivå: Kontaktlærere og nærmeste leder går gjennom resultatene i fellesskap og lager tilpassede tiltak. Kontaktlærere gjennomgår i klassene	Desember / januar	Leder med kontaktlærere Kontaktlærer i klassen
Informasjon og tilbakemelding til foresatte	Foreldremøtet på våren (mars)	Kontaktlærere
Repetere ordensreglene og sende dem hjem til underskrift.	Ved skolestart.	Ledelsen og kontaktlærere
Repetere klassens kollektive ferdigheter. (Laminer dem og heng dem opp på en oppslagstavle i klasserommet).	Ved skolestart/innen midten av september.	Kontaktlærerne på trinnet.

Tiltak for et trygt og godt skolemiljø på skolenivå	Tidspunkt	Ansvar
<u>Connect</u> ConnectOSLO er et forskningsbasert skoleutviklingsprogram designet for å redusere og forebygge mobbing, vold, rasisme og andre former for problematferd, og gjennom dette bidra til å styrke elevenes læring og opplevelse av trygghet og trivsel.	Gjennom hele skoleåret	Alle på hele skolen
Det er utarbeidet egne rutiner for hvordan den enkelte skal gjennomføre inspeksjonen. I disse rutineene inngår at den enkelte lærer / skoleassistent / AKS-ansatte har oversikt over områder hvor det er mistanke om at mobbing og krenkende atferd kan foregå, og at disse identifiserte områdene oppsøkes aktivt.	Ved skolestart i fellestid	Ledelsen
Gjennomgå skolens handlingsplan mot mobbing for elever og ansatte. Planen oppdateres og legges på skolens hjemmeside	Ved skolestart	Ledelsen
Informasjon om programmet Connect, herunder arbeidet med elevmiljø og	Høstens foreldremøte.	Ledelsen /kontaktlærer

repetisjon av handlingsplan mot mobbing, er fast punkt på foreldremøtene.		
Hovedfunn i elevundersøkelsen knyttet til mobbing, gjennomgås i elevrådet, SMU, FAU og i personalet.	Oktober/ november	Ledelsen
"Årshjulet" skal inneholde trivselsfremmende aktiviteter. "Aktivt friminutt". Aktivitetsledere mellomtrinn	Iverksettes Snarest mulig etter skolestart	Sosiallærer barnetrinn
"Standard for god undervisning"	Gjennom hele skoleåret	Alle lærere
Vikarer blir gjort kjent med skolens handlingsplan mot mobbing og krenkende atferd	Ved tiltredelse	Leder med ansvar for oppfølging av vikarer

Tiltak for et trygt og godt skolemiljø på individnivå	Tidspunkt	Ansvar
Elevhalvtimen Fokus på enkeltelever i lærernes trinntid. Det er satt av fellestid hver uke der alle lærere som er involvert i en klasse kan ta opp enkeltelever man er bekymret for.	Gjennom hele året	Kontaktlærer, ledelsen, sosiallærer/rådgiver
Elevsamtaler og utviklingssamtaler Alle elever får minst to planlagte, individuelle samtaler med kontaktlærer pr. år og to utviklingssamtaler. Trivsel, trygghet og elevmiljø skal være fast tema på både elevsamtalene og utviklingssamtalene.	Høst og vår etter egen plan i vurderings-hjulet	Kontaktlærer
Samtale med enkeltelever ved mistanke om konflikter / erting	Ved første mistanke	Kontaktlærer og/eller sosiallærer
Kontinuerlig fokus på holdningsskapende arbeid gjennom klassens kollektive ferdigheter i Connect programmet.	Gjennom hele året	Kontaktlærer

Foresatte som tror deres barn blir mobbet / utsatt for krenkende atferd

Får du mistanke om at ditt barn er mobbet, ta en samtale med barnet så fort som mulig. Ikke sjelden i mobbesaker er barn ofre for trusler og press og de ønsker tilsynelatende ikke at foreldrene og skolen skal involveres i saken, da de frykter represalier fra mobberen(e).

Det anbefales at foreldrene først kontakter barnets kontaktlærer (og sosiallærer). Kontaktlærer vil i samråd med foreldrene varsle rektor. Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i ei sak. Planen skal inneholde alle de fem punktene skissert under "§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø" En sak vil ikke lenger bli behandlet som et som et enkeltvedtak i henhold til forvaltningslovens bestemmelser.

Når foreldre melder en bekymringssak til skolen, har de rett til å få vite hvilke tiltak skolen vil igangsette for å få endret situasjonen for sitt barn.

Ukentlig dialog og oppfølging med klassen

- Hver kontaktlærer skal minst 1 gang pr uke ha en dialog med elevene hvor psykososialt miljø drøftes
- I denne dialogen skal det først og fremst fokuseres på handlinger og ikke navn
- Enkelthendelser rapporteres til nærmeste leder / sosiallærer

Når mobbing er avdekket skal kontaktlærer i samarbeid med ledelsen/sosiallærer

- Samtale med mobbeofferet
- Kontakte mobbeofferets foresatte
- Samtale med mobber(ne)
- Snakk med en om gangen. Mobber(ne) får beskjed om at mobbingen opphører umiddelbart. De voksne kommer til å følge nøye med fremover
- Mobber(ne)s foresatte kontaktes umiddelbart
- Avtale oppfølgingssamtaler med mobbeoffer og foresatte
- Avtale oppfølgingssamtaler med mobber(ne) og eventuelt foresatte

Konsekvenser for mobberen

Konsekvenser hvis ikke mobbingen opphører, vil vurderes på individuelt grunnlag. Mulige konsekvenser for mobberen kan være:

- Mobberen har friminutt på andre tidspunkt enn de andre elevene
- Mobberen må være i nærheten av inspiserende lærer i et bestemt antall friminutt
- Eleven starter på skolen før de andre elevene, slik at offeret ikke blir plaget på veien til skolen
- Mobberen slutter senere enn de andre elevene
- Mobberen mister et privilegium eller aktivitet
- Nedsatt oppførselskarakter
- Konsekvenser i hjemmet etter avtale med foresatte
- Midlertidig eller permanent klassebytte for mobberen
- Hjemmeundervisning for mobberen
- Utvisning for mobberen
- Skolebytte for mobberen

- Dersom det rapporteres til skolen at elever utsettes for krenkende atferd av ansatte, tas dette opp med nærmeste leder.

Samarbeid med andre instanser ved mobbing

Aktuelle samarbeidsparter utenfor skolen er:

- PPT
- Helsesøster
- Barnevernet
- Utekontakten
- Læringsmiljøteamet
- Barne- og Ungdomspsykiatrisk Poliklinikk (BUP)
- Politi
- UDA – ambulant team
- Ungdom mot Vold

Nettressurser

[Opplæringslova § 9](#)

[ConnectOSLO](#)

[Utdanningsdirektoratet](#)

[Zippys venner](#)

[Alle har en psykisk helse](#)

[Drømmeskolen](#)